

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/305/2021
Identifikačné číslo spisu: 1516201908
Dátum vydania rozhodnutia: 25.05.2022
Meno a priezvisko: Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:1516201908.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne G. C., bývajúcej v J., Ž. XXXX/X, zastúpenej LawService, s.r.o., so sídlom Zvolen, Stráž 3/223, IČO: 36 861 723, proti žalovanému E. C., bývajúcemu X. XXX, zastúpenému JUDr. Petrom Havlíkom, advokátska kancelária s.r.o., so sídlom v Nitre, Damborského 13, IČO: 50 361 864, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 17 C 108/2016, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre sp. zn. 6 Co 108/2020 z 28. apríla 2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej aj „súd prvej inštancie“ resp. „okresný súd“) rozsudkom zo dňa 24. októbra 2019 č.k. 17 C 108/2016-338 zamietol žalobu žalobkyne, ktorou sa domáhala určenia, že „bola podielovou spoluvlastníčkou pozemku parcela registra „C“ v kat. úz. K., obec L., okres L., č. XXX/XXX - ostatné plochy o výmere 971 m² (aktuálne súčasť parcely registra „C“ č. XXX/XX o výmere 49482 m² - ostatné plochy) ku dňu jej vyvlastnenia na základe rozhodnutia o vyvlastnení zo dňa 18.8.2016 Okresného úradu Nitra, odbor výstavby a bytovej politiky č. OÚ-NR-OVBP2-2016/031897-32 v spojení s rozhodnutím Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, odbor štátnej stavebnej správy zo dňa 10.10.2016, XXXXX/XXXX/BXXX-D.-XXXXX/HO v podiele 1/4-ina“ (ďalej aj „prvá časť petitu“); zamietol tiež žalobu žalobkyne v časti určenia, že „je podielovou spoluvlastníčkou pozemkov registra „E“ k. ú. K., obec L., okres L., parc. č. XXXX - trvalý trávnatý porast o výmere 2043 m² v podiele 1/15-ina, parc. č. XXXX - trvalý trávnatý porast o výmere 1946 m² v podiele 1/20-ina, parc. č. XXXX - orná pôda o výmere 435 m² v podiele 1/5-ina a parc. č. XXXX - trvalý trávnatý porast o výmere 388 m² v podiele 1/5-ina“ (ďalej aj „druhá časť petitu“). Rozhodnutie právne odôvodnil v zmysle ustanovení § 137 písm. c/ zák. č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“); § 39, § 39a, § 41, § 126 ods. 1, § 132 ods. 1, § 133 ods. 2, § 575 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“); § 6 ods. 6 zák. č. 258/2015 o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva k nim a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 3 od. 5 zák. č.

175/1999 Z.z. o niektorých opatreniach týkajúcich sa prípravy významných investícií a o doplnení niektorých zákonov; § 34 ods. 1 zák. č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam. Blížšie po skutkovej stránke okresný súd uviedol, že mal za preukázané, že strany sporu uzatvorili dňa 10.7.2015 kúpnu zmluvu na vyššie uvedené nehnuteľnosti (viď prvá a druhá časť petitu), pričom listom zo dňa 6.8.2015 žalovaný od predmetnej zmluvy odstúpil, pričom jedným z dôvodov odstúpenia bola skutočnosť, že kúpnu zmluvu považoval za uzavretú v rozpore s dobrými mravmi, uzatvorenú na škodu predávajúceho bez primárneho protiplnenia za kúpnu cenu nezohľadňujúcu reálnu hodnotu predmetu zmluvy a uzatvorenú pod nátlakom bez možnosti ovplyvniť jej obsah s uvedením do omylu ohľadne osoby kupujúceho a ohľadne hodnoty predmetu predaja. Z vykonaného dokazovania ďalej vyplynulo, že Okresný úrad Nitra, katastrálny odbor svojim rozhodnutím zo dňa 15.10.2015 prerušil konanie o návrhu na vklad z dôvodu, že Vláda Slovenskej republiky uznesením zo dňa 8.7.2015 č. 401/2015 (ďalej len „uznesenie vlády“) schválila návrh na vydanie osvedčenia o významné investície na realizáciu stavby s názvom Výbudovanie strategického parku. Rozhodnutím zo dňa 13.11.2015 bolo konanie o návrhu na vklad práva do katastra nehnuteľnosti zastavené. Následne v dôsledku uznesenia vlády, ktoré sa týkalo aj sporných nehnuteľností, došlo dňa 2.3.2016 k podpisu kúpnej zmluvy, ktorou žalovaný ako predávajúci uzavrel so spoločnosťou MH Invest, s.r.o. so sídlom Bratislava, Trnavská cesta 100, ktorá sa z časti týkala aj tých istých nehnuteľností, ktoré bolo predmetom predchádzajúceho prevodu, t.j. kúpnej zmluvy zo dňa 10.7.2015. Kúpna cena však nebola žalovanému vyplatená, ale uznesením Okresného súdu v Nitre č.k. 18 U 4/2016-44 zo dňa 20.3.2018 bola zložená do súdnej úschovy. Z ohľadom na takto opísaný skutkový stav sa súd prvej inštancie pri svojom rozhodovaní v prvom rade zaoberal otázkou naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení (§ 137 písm. c/ CSP), či už v prvej, resp. v druhej časti jej petitu žaloby. Konštatoval pritom, že naliehavý právny záujem žalobkyne na požadovanom určení je v celom rozsahu daný, v časti určenia, „že ku dňu vyvlastnenia bola spoluvlastníčkou vyvlastnených pozemkov“. V danom prípade nejde o zmenu zápisu vlastníctva v katastri nehnuteľnosti ale o vyplatenie náhrady za vyvlastnenie, pretože náhrada bola do úschovy zložená na základe rozhodnutia súdu a žalobkyňa nemôže žalovať o plnenie. Z dôvodu, že náhrada doposiaľ nebola vyplatená a určenie jej príjemcu je závislé od výsledku súdneho konania, má žalobkyňa naliehavý právny záujem na požadovanom určení, „že bola ku dňu vyvlastnenia sporných pozemkov ich vlastníčkou“. Aj v druhej časti petitu, „že žalobkyňa je podielovou spoluvlastníčkou pozemkov, ktoré neboli predané spoločnosti MH Invest, s.r.o., MH Invest II, s.r.o. ani vyvlastnené“, vzhľadom na to, že žalobkyňa má naliehavý právny záujem žalobkyne na požadovanom určení, pretože žalovaný, ktorý je zapísaný ako podielový spoluvlastník týchto nehnuteľností vlastnícke právo žalobkyne spochybňuje a žalobkyňa sa iným spôsobom nemôže domôcť svojich práv. Pokiaľ ide o vec samú v prvej časti žalobkyňou vymedzeného petitu okresný súd dospel k záveru, že žaloba žalobkyne je nedôvodná, poukazujúc na podstatu a charakter predkupného práva, ktoré vzniklo štátu a ktoré si aj voči žalovanému vo vzťahu k časti sporných nehnuteľností uplatnil. Pretože zákonné predkupné právo bolo zmluvnými stranami kúpnu zmluvou z 10.7.2015 obídené, súd prvej inštancie považoval zmluvy v uvedených častiach za absolútne neplatné podľa § 39 Občianskeho zákonníka. Dodal, že žalobkyňa sa na základe zmluvy nemohla stať spoluvlastníčkou sporných pozemkov a tak ňou nemôže byť ani ku dňu ich vyvlastnenia. Plnenie dohodnuté v kúpnej zmluve medzi stranami sporu dňa 10.7.2015 sa stalo po vzniku záväzku nemožným. Povinnosť žalovaného plniť tak zanikla podľa § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka a tým zanikol aj tento záväzok. Pokiaľ ide o druhú časť žalobkyňou vymedzeného petitu, ktorý sa týkal nehnuteľností, ktoré neboli predmetom kúpnej zmluvy medzi žalovaným a MH Invest, s.r.o. zo dňa 2.3.2016 a ktoré zostali vo vlastníctve žalovaného, súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že aj táto časť žaloby žalobkyne je nedôvodná. Kúpna zmluva so žalovaným, fyzickou osobou, nepodnikateľom bola zo strany žalobkyne uzavretá tak, že bola zneužitá jeho neskúsenosť, rozumová vyspelosť, dôverčivosť a ľahkomyselnosť. Žalobkyňa si dala na jej základe poskytnúť plnenie, ktorého majetková hodnota je vzhľadom na vzájomné plnenie v hrubom nepomere, čo zakladá dôvod neplatnosti podľa § 39a aj podľa § 39 Občianskeho zákonníka, pretože zmluva svojim obsahom a účelom sa priečila dobrým mravom.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom sp. zn. 6 Co 108/2020 z 28. apríla 2021 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa § 387

ods. 1 CSP potvrdil. Žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Vstup intervenienta (spoločnosti MH Invest II, s.r.o. - pozn. dovolacieho súdu) nepripustil konštatujúc, že nemá právny záujem na výsledku konania. Dospel k záveru o správnosti zamietnutia žaloby, avšak na rozdiel od názoru súdu prvej inštancie z dôvodu neexistencie naliehavého právneho záujmu (§ 137 písm. c/ CSP) na žalobkyňou požadovanom určení vo vzťahu k prvej časti petitu žaloby, keď uviedol, že prípadné vyhovenie žalobe by nemalo vplyv na zmenu aktuálneho vlastníka nehnuteľností zapísaného na liste vlastníctva, čo žalobkyňa svojou žalobou ani nesledovala. Uplatňovaný určujúci výrok súdu môže byť len podkladom pre uplatnenie si jeho nároku na vyplatenie náhrady za vyvlastnenie sporných pozemkov, a zloženej do súdnej úschovy. Zhodne so súdom prvej inštancie odvolací súd dospel k záveru o správnosti zamietnutia žaloby z dôvodov prezentovaných v odôvodnení prvoinštančného rozsudku vo vzťahu k druhej časti petitu žaloby. K odvolacím námietkam žalobkyne o arbitrárnosti rozsudku súdu prvej inštancie uviedol, že z jej výhradami sa nestotožnil, naopak po preskúmaní dôvodov napadnutého rozhodnutia dospel k záveru, že zodpovedá zákonným požiadavkám kladenými na odôvodnenie rozhodnutí v zmysle § 220 ods. 2 CSP. Napadnutému rozhodnutiu nebolo možné vytknúť ani nedostatočné zistenie skutkového stavu ani že by súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov sporových strán nevyplývali, že by opomenul niektoré rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, alebo že by v jeho hodnotení dôkazov bol logický rozpor. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP, keď s ohľadom na plný úspech žalovaného v odvolacom konaní tomuto priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu žalobkyňa (ďalej „dovolateľka“) podala dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodňovala ust. § 420 písm. f/ CSP, t. j. tým, že jej súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby ako strana uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Bližšie vytýkanú vadou zmätočnosti odôvodnila tým, že záver odvolacieho súdu o nedostatku naliehavého právneho záujmu je arbitrárnym, rieši sa totiž stále aktuálna otázka, komu má byť náhrada vyplatená. Odvolací súd poukázal na všeobecne formulované závery judikatúry, avšak bez akejkoľvek skutkovej spojitosti s posudzovaným prípadom. Vôbec sa nezaoberal posúdením konkrétnych skutkových okolností danej veci (prebiehajúce konanie o určení vlastníckeho práva, vyvlastnenie, úschova vyvlastňovacej náhrady, zloženie úschovy kvôli pochybnosti o tom, kto je veriteľom). V konaní o úschovách nie je žalovaný účastníkom konania v dôsledku konania spoločnosti MH Invest s.r.o. a MH Invest II s.r.o., čo sú spoločnosti, v ktorých jediným spoločníkom je Ministerstvo hospodárstva SR. V danej veci pri posúdení existencie naliehavého právneho záujmu je potrebné zohľadniť, že určovacia žaloba vytvorí pevný základ pre právny vzťah účastníkov, vyrieši medzi účastníkmi otázku samotnej existencie platného právneho vzťahu založeného zmluvou medzi nimi. Od rozhodnutia súdu o platnosti tejto zmluvy závisí právo na náhradu za vyvlastnenie. Podľa presvedčenia žalobkyne určovacia žaloba nepochybne vytvorí pevný právny základ pre právny vzťah medzi žalobkyňou a žalovaným a vzhľadom na znenie ust. § 228 ods. 2 CSP bude zaväzovať každého ďalšieho nadobúdateľa pozemku) a môže sa ňou prípadne predísť aj ďalším sporom (účastníkom konania o úschovách bola aj spoločnosť MH Invest II s.r.o.). V prípade vyhovenia žalobe možno totiž očakávať, že účastníci sa určovaciemu rozsudku dobrovoľne podrobia a dôsledky vyvodlia bez ďalšieho donucovania. V ďalšej časti podaného dovolania žalobkyňa argumentovala na podporu správnosti svojich tvrdení aj inými rozhodnutiami Okresného súdu Nitra a Krajského súdu v Nitre (napr. rozsudok Krajského súdu v Nitre sp. zn. 12 Co 26/2018 zo dňa 12.3.2020). Zdôraznila, že úlohou Najvyššieho súdu je v zmysle § 8 zákona č. 757/2004 o súdoch, aj zjednocovať činnosť a Krajský súd v Nitre dospel v obdobných veciach rôznym právnym záverom ohľadom existencie naliehavého právneho záujmu. Nesprávny procesný postup súdu v danom prípade spočíva v nedostatku riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia vyrovnávajúceho sa so všetkými podstatnými a relevantnými argumentami a arbitrárnosti a rozporuplnosti. Tiež spočíva v tom, že v dôsledku nesprávneho právneho záveru o nedostatku naliehavého právneho záujmu bolo porušené právo žalobkyne na spravodlivý proces. Rovnako je nesprávny procesný postup súdu, keď žalobkyňa nebolo umožnené vyjadriť svoje stanovisko k inému právnemu posúdeniu veci podľa § 137 písm. c/ CSP. Nesprávny procesný postup spočíva i v arbitrárnosti záverov ohľadne neplatnosti zmluvy podľa § 39 a 39a OZ. V tejto súvislosti žalobkyňa uviedla, že tvrdenia žalovaného o neprímeranosti ceny neboli podporené žiadnymi priamymi či

nepriamymi dôkazmi. Skutkový záver o neprimeranosti ceny nevyplýva z vykonaného dokazovania. V tejto časti sú rozhodnutia súdov nižších inštancií nepreskúmateľne. Žalovaný odvodzuje svoje tvrdenia až od ponuky MH Invest s.r.o, ktorá vychádzala zo znaleckého posudku na účely vyvlastnenia, pre rozhodnutie súdu mali byť ale podstatné tie skutočnosti, ktoré existovali v čase uzavretia zmluvy a nie až následná vedomosť žalovaného o vyššej cene. Z čoho jednoznačne vyplýva účelovosť jeho tvrdení. Navrhnutá cena za pozemky vychádzala zo skúsenosti žalobkyne a z ceny obdobných pozemkov v okolí. Cena korešpondovala so všeobecnou hodnotou pôdy za m² podľa zákona č. 582/2004 Z.z o miestnych daniach a poplatkoch. Keďže sa pozemky nachádzali v blízkosti priemyselného parku boli potencionálne výhodne do budúcnosti, avšak v čase uzavretia zmlúv bola cena dohodnutá so žalovaným primeraná. Dovolateľka zdôraznila, že súkromné právo vychádza zo zásady autonómie vôle, ktorá sa prejavuje v oblasti zmluvných vzťahov v podobe kontraktnej voľnosti. Pokiaľ aj prvoinštančný súd v dôvodoch svojho rozhodnutia poukazuje na iné obdobné konania konštatovaním, že zmluva bola uzatvorená neštandardným spôsobom, ktorý je totožný s postupom v iných obdobných veciach, čo je súdu známe z iných konaní, tak žalobkyňa zdôraznila, že posúdenie skutkových okolností je v každom prípade jedinečné a preto ak v danom prípade súd vychádza zo skutkového stavu v iných konaniach, ide o rozhodnutie arbitrárne. Z uvedených dôvodov žalobkyňa dovolací súd žiadala, aby napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v celom rozsahu zrušil, súčasne žiadala odklad právoplatnosti rozsudku okresného súdu zo dňa 24. októbra 2019 č. k. 17 C 100/2016-338 v spojitosti s rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 6 Co 108/2020 zo dňa 28.4.2020, a to do právoplatnosti rozhodnutia o dovolaní žalobkyne.

4. Žalovaný v podanom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že dovolateľka podľa jeho názoru nepreukázala existenciu ňou prezumovaných dovolacích dôvodov podľa § 420 písm. f/ CSP. Napadnutý rozsudok zodpovedá požiadavkám vyplývajúcim z ustanovenia § 220 ods. 2 CSP na riadne a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia. Žalovaný zdôraznil, že právo na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami (bližšie vid rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. IV ÚS 252/04 a iné). Za nedôvodnú označil žalovaný argumentáciu dovolateľky o nesprávnom procesom postupe odvolacieho súdu z dôvodu odlišného posúdenia otázky naliehavého právneho záujmu ako prvoinštančný súd. Odvolací súd sa v odôvodnení napadnutého rozhodnutia adekvátne vysporiadal s otázkou naliehavého právneho záujmu žalobkyňou požadovaného určenia a vzhľadom na preukázaný skutkový stav vyvodila aj správny záver o jej nedostatku. Tým, že odvolací súd v zmysle zákona potvrdil odvolaním napadnuté rozhodnutie prvoinštančného súdu ako vecne správne, žiadnym spôsobom neporušil práva dovolateľky, lebo nemala vo veci naliehavý právny záujem na požadovanom určení z dôvodu, že ňou navrhované rozhodnutie by neprinieslo žiadnu zmenu v právnom stave predmetu sporu či strán sporu. Určeniu vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam ku dňu ich vyvlastnenia by v skutočnosti nebolo spôsobilé ovplyvniť jej právne postavenie. Námiетка dovolateľky, že postupom súdu, ktorý jej nedal priestor k vyjadreniu sa k ďalším dôvodom uvedeným odvolacím súdom na potvrdenie správnosti odvolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 387 ods. 2 CSP je tiež nedôvodná preto, lebo žalobkyňa/dovolateľka sa už počas prvoinštančného konania vyjadrovala k naliehavému právnenému záujmu na požadovanom určení a mala priestor k uvedeniu jej právnych argumentov k uvedenej právnej otázke. Súdov nižších inštancií správne vyhodnotili aj skutočnosť o vzniku predkupného práva štátu a jeho následkoch. V uvedenom smere sa žalovaný stotožnil s rozhodnutiami tak prvoinštančného ako aj odvolacieho súdu. To isté platí aj vo vzťahu k právnym záverom súdu prvej inštancie/odvolacieho súdu o absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy v prípade nevyvlastnených pozemkov, a to z dôvodu neprimeranosti kúpnej ceny. Žalovaný dovolací súd žiadal, aby podané dovolanie žalobkyne ako nedôvodné zamietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) dospel k záveru, že dovolanie nie je procesne prípustné a treba ho odmietnuť. Na stručné odôvodnenie v zmysle § 451 ods. 3 veta prvá CSP dovolací súd uvádza nasledovné:

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Žalobkyňa vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP namietala arbitrárnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, trpiaceho nedostatkom riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia. Nesprávny procesný postup súdu mal podľa dovolateľky spočívať jednak v nedostatku riadneho odôvodnenia rozhodnutia a tiež v nesprávnom právnom posúdení právneho záveru o nedostatku naliehavého právneho záujmu, čo spôsobuje porušenie jej práva na spravodlivý proces.

10. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

11. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4 Cdo 3/2019, 8 Cdo 152/2018, bod 26, 5 Cdo 57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

12. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

13. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Súdny oboch nižších inštancií v odôvodneniach svojich rozhodnutí podrobne popísali obsah podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, vysvetlili, ako ich skutkové tvrdenia a právne argumenty posúdili, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, zároveň citovali ustanovenia, ktoré aplikovali a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Myšlienkový postup súdov je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijali. Dovolací súd neakceptoval

opodstatnenosť dôvodov, ktoré žalobkyňa uvádzala v dovolaní o zmätočnosti a arbitrárnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, trpiaceho nedostatkom riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia. Z odôvodnenia rozhodnutí súdov (oboch) nižších inštancií je zrejmé, z akých skutkových zistení a právnych úvah vychádzali, keď dospeli k záveru o nedôvodnosti uplatneného nároku žalobkyne na určenie, že „bola podielovou spoluvlastníčkou“ vyššie uvedených pozemkov (viď „prvá časť petitu“) ku dňu ich vyvlastnenia ako aj, „že je podielovou spoluvlastníčkou ďalších pozemkov“ (viď „druhá časť petitu“).

13.1. Súd prvej inštancie osobitne zdôraznil, že sa prioritne najprv zaoberal tým, či žalobkyňa má naliehavý právny záujem na požadovanom určení (§ 137 písm. c/ CSP) a dospel k záveru, že tomu tak je, stotožňujúc sa s argumentami žalujúcej strany. Žalobkyňa v prvej časti petitu žiadala určiť vlastnícke právo spätne (ku okamihu vyvlastnenia) preto, aby jej mohla byť vyplatená náhrada za vyvlastnenie, ktorá bola zložená do úschovy na základe rozhodnutia súdu a žalobkyňa nemôže žalovať o plnenie. Následne ale žalobou súd prvej inštancie aj v prvej časti petitu zamietol v podstate poukazujúc na inštitút predkupného práva, ktoré vzniklo štátu a ktoré bolo zmluvnými stranami kúpnu zmluvou z 10.7.2015 obídené. Zmluva je preto v sporných častiach absolútne neplatná podľa § 39 Občianskeho zákonníka, keďže plnenie dohodnuté v kúpnej zmluve medzi stranami sporu dňa 10.7.2015 sa stalo po vzniku záväzku nemožným. Argumentáciu žalobkyne, ktorou preukazovala naliehavý právny záujem na požadovanom určení o tom, že na to, aby jej mohla byť vyplatená náhrada za vyvlastnenie, musí byť určená za vlastníka pozemku ku dňu jeho vyvlastnenia, odvolací súd neuznal (viď bod 26 rozhodnutia odvolacieho súdu), pričom dostatočne jasne vyložil (aj s poukazom na judikatúru súdov a výkladové pravidlá k § 137 písm. c/ CSP), že účelom požadovaného určenia nie je zmena osoby zapísanej ako vlastníka v katastri nehnuteľností, ale vyplatenie náhrady za vyvlastnený pozemok, pričom (ale) žaloba o plnenie má prednosť pred žalobou o určenie a preto sa ani nejedná o prípad prípustnosti určovacej žaloby ako prostriedku ochrany už porušeného práva, nakoľko žalobkyňa žalobou nesleduje zosúladenie zhody zápisu vo verejnom registri so skutočným právnym stavom - zápis jeho vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností, ale ide jej len o vyplatenie náhrady za vyvlastnenie pozemku. Odvolací súd vo svojom potvrdzujúcom rozhodnutí zrozumiteľne objasnil prečo na rozdiel od súdu prvej inštancie dospel k záveru, že v prvej časti petitu nejde o žalobu riešiacu aktuálnu otázku a žalobkyňa preto nemôže mať naliehavý právny záujem na požadovanom určení (§ 137 písm. c/ CSP), pretože vzhľadom na vznik predkupného práva štátu po uzatvorení zmluvy, ale pred vznikom vlastníckeho práva vkladom do katastra nehnuteľností (predkupné právo štátu bolo následne uplatnené), žalobkyňa nikdy nebola a ani nemohla byť zapísaná ako vlastníka spornej nehnuteľnosti, t. j. nenadobudla a ani nemôže nadobudnúť vlastnícke právo. V uvedenom smere odvolací súd poukázal aj na svoju judikatúru týkajúcu sa podobných vecí žalobkyne prejednávaných na Krajskom súde v Nitre (sp. zn. 6 Co 63/2018, 8 Co 297/2018, 25 Co 9/2020, 9 Co 62/2019, 9 Co 65/2019, 5 Co 5/2019, 8 Co 245/2019, 9 Co 61/2019, 6 Co 171/2019, 6 Co 42/2019, 6 Co 9/2020) ako aj závery vyplývajúce z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR p. zn. 1 Cdo 36/2020.

13.2. V druhej časti žalobkyňou vymedzeného petitu (týkajúceho sa nehnuteľností, ktoré neboli predmetom kúpnej zmluvy medzi žalovaným a MH Invest, s.r.o. zo dňa 2.3.2016 a ktoré zostali vo vlastníctve žalovaného) sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil s právnym názorom súdu prvej inštancie, kúpna zmluva so žalovaným, fyzickou osobou, nepodnikateľom bola zo strany žalobkyne uzavretá tak, že bola zneužitá jeho neskúsenosť, rozumová vyspelosť, dôverčivosť a ľahkomyselnosť. Žalobkyňa si dala na jej základe poskytnúť plnenie, ktorého majetková hodnota je vzhľadom na vzájomné plnenie v hrubom nepomere, čo zakladá dôvod neplatnosti podľa § 39a aj podľa § 39 Občianskeho zákonníka, pretože zmluva svojím obsahom a účelom sa priečila dobrým mravom.

14. K ďalšiemu vytykákanému dôvodu zmätočnosti uvádzanému dovolateľkou, že krajský súd jej nevytvoril procesný priestor na vyjadrenie k dovtedy nepoužitým ustanoveniam právneho predpisu, keď mal za to, že odvolací súd vec posudzoval podľa iných ustanovení zákona, dovolací súd uvádza, že Civilný sporový poriadok v ustanovení § 382 ustanovuje, že ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili. Citované zákonné ustanovenie má predísť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí, vychádza z princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorý je považovaný za

komponent princípu právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty.

15. O tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu, nemá strana konania možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie, nejavili ako významné (por. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo 1/2018). Najvyšší súd už v rozhodnutí publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 33/2011 konštatoval, že pokiaľ odvolací súd nevyzval účastníkov konania v zmysle § 213 ods. 2 OSP (teraz § 382 CSP), aby sa vyjadrili k možnému použitiu toho ustanovenia právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní nebolo použité a je podľa názoru odvolacieho súdu pre rozhodnutie veci rozhodujúce, odňal účastníkovi konania možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ OSP (teraz § 420 písm. f/ CSP).

16. V danom prípade z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie vyplýva, že súd prvej inštancie sa prioritne najprv zaoberal tým, či žalobkyňa má naliehavý právny záujem na požadovanom určení a následne svoje rozhodnutie založil na právnom závere, že naliehavý právny záujem vo veci daný je, keďže žalobkyňa v prvej časti petitu žiadala určiť vlastnícke právo spätne (ku okamihu vyvlastnenia) preto, aby jej mohla byť vyplatená náhrada za vyvlastnenie, ktorá bola zložená do úschovy na základe rozhodnutia súdu a žalobkyňa nemôže žalovať o plnenie. Po preukázaní naliehavého právneho záujmu súd prvej inštancie v prvej časti petitu žalobu zamietol poukazujúc na inštitút predkupného práva, ktoré vzniklo štátu a ktoré bolo zmluvnými stranami kúpnu zmluvou z 10.7.2015 obídene. Zmluva je preto v sporných častiach absolútne neplatná podľa § 39 Občianskeho zákonníka, keďže plnenie dohodnuté v kúpnej zmluve medzi stranami sporu dňa 10.7.2015 sa stalo po vzniku záväzku nemožným. Odvolací súd vo svojom potvrdzujúcom rozhodnutí na rozdiel od súdu prvej inštancie dospel k záveru, že v prvej časti petitu nejde o žalobu riešiacu aktuálnu otázku a žalobkyňa preto nemôže mať naliehavý právny záujem na požadovanom určení (§ 137 písm. c/ CSP), pretože vzhľadom na vznik predkupného práva štátu po uzatvorení zmluvy, ale pred vznikom vlastníckeho práva vkladom do katastra nehnuteľností (predkupné právo štátu bolo následne uplatnené), žalobkyňa nikdy nebola a ani nemohla byť zapísaná ako vlastníčka spornej nehnuteľnosti, t. j. nenadobudla a ani nemôže nadobudnúť vlastnícke právo.

V druhej časti žalobkyňou vymedzeného petitu (týkajúceho sa nehnuteľností, ktoré neboli predmetom kúpnej zmluvy medzi žalovaným a MH Invest, s.r.o. zo dňa 2.3.2016 a ktoré zostali vo vlastníctve žalovaného) súd prvej inštancie dospel k záveru, že kúpna zmluva so žalovaným, fyzickou osobou, nepodnikateľom bola zo strany žalobkyne uzavretá tak, že „bola zneužitá jeho neskúsenosť, rozumová vyspelosť, dôverčivosť a ľahkomyselnosť“. Žalobkyňa si dala na jej základe poskytnúť plnenie, ktorého majetková hodnota je vzhľadom na vzájomné plnenie v hrubom nepomere, čo zakladá dôvod neplatnosti podľa § 39a aj podľa § 39 Občianskeho zákonníka, pretože zmluva svojím obsahom a účelom sa priecila dobrým mravom." Odvolací súd sa s uvedenými názormi v plnom rozsahu stotožnil. Doplnil, že žalobkyňa si dala na základe kúpnej zmluvy poskytnúť plnenie, ktorého majetková hodnota je vzhľadom na vzájomné plnenie v hrubom nepomere, čo zakladá dôvod neplatnosti podľa § 39a aj podľa § 39 Občianskeho zákonníka, pretože zmluva svojím obsahom a účelom sa priecila dobrým mravom.

17. Podľa názoru dovolacieho súdu po racionálnom zhodnotením týchto dvoch právnych posúdení súdov nižších inštancií (bližšie vid' predchádzajúci bod 16) je vylúčené, aby odvolací súd založil svoje rozhodnutie na inom právnom ustanovení ako súd prvej inštancie. Odvolací súd totiž spor neposudzoval podľa iných ustanovení zákona a na vec nesubsumoval také ustanovenia všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci súdom prvej inštancie neboli použité (§ 137 písm. c/ CSP), preto nemohol ani prijať iné právne závery ako súd prvej inštancie, ktoré by pre jeho rozsudok boli rozhodujúce. Preto v okolnostiach konkrétneho prípadu nebolo ani potrebné, aby odvolací súd pristupoval k splneniu tzv. mandukačnej (poučovacej) povinnosti vyplývajúcej z § 382 CSP a odvolacie rozhodnutie nemožno považovať za prekvapivé. S poukazom na uvedené nemohlo dôjsť k procesnej vade konania uvedenej v § 420 písm. f/ CSP a porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý súdny proces.

18. So zreteľom na uvedené možno konštatovať, že odvolací súd pri hodnotení skutkových zistení a

skutkových záverov neopomenul vziať do úvahy žiadnu z namietaných skutočností, či skutočností, ktoré v konaní vyšli najavo, a je zrejmé, ako a z akých dôvodov meritórne (rozsudkom) vo veci samej rozhodol. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (ktoré treba v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie chápať ako jeden vecný celok) spĺňa požiadavky zákonného ustanovenia § 393 CSP týkajúceho sa náležitostí odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že žalobkyňa sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožňuje a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jej predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľka so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

19. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania žalobkyne z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nevyplýva.

20. Pre prípad, že by sa dovolateľka predmetnou argumentáciou eventuálne domáhala dovolacieho prieskumu v zmysle § 421 ods. 1 CSP, dovolací súd poukazuje na ustanovenie § 432 ods. 2 CSP, ktoré uvádza spôsob, ako má dovolateľ dovolací dôvod podľa tohto ustanovenia vymedziť. Ustanovenie § 432 ods. 2 CSP je pritom vždy nutné vykladať v súvislosti s § 421 CSP zakladajúcim prípustnosť dovolania v prípade nesprávneho právneho posúdenia veci, čo znamená, že dovolateľ je povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právnym posúdením takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň pri ktorej riešení sa odvolací súd buď odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. V preskúmvanej veci dovolateľka zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom (advokátom) nevymedzil predmetný dovolací dôvod (nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom) spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP v spojení s § 421 tohto právneho predpisu. Iba samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 CSP (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu, sp. zn. 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 6/2017, 3 Cdo 67/2017, 4 Cdo 95/2017, 7 Cdo 140/2017). Na základe uvedeného dovolací súd uzatvára, že neboli splnené podmienky prípustnosti dovolania ani podľa § 421 ods. 1 CSP. Ak v uvedenom smere dovolateľka na podporu svojich tvrdení odkázala aj na viaceré rozhodnutia Okresného súdu Nitra a Krajského súdu v Nitre, dovolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že z hľadiska znenia ustanovenia § 421 ods. 1 CSP (pokiaľ) je rozdielne rozhodovanie relevantné, ak ide o „ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu“. V zmysle uvedeného do rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nepatria rozhodnutia krajských súdov Slovenskej republiky (3 Cdo 6/2017, 3 Cdo 165/2018, 6 Cdo 79/2017). Pokiaľ je riešenie rozhodujúcej právnej otázky rozdielne rozhodované týmito súdmi, nemôže ísť o rozdielne rozhodovanie relevantné v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 CSP. Preto odkaz žalobkyne na rozhodnutia krajských/okresných súdov nemá právnu relevanciu pre uplatnenie dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP.

21. Napokon pokiaľ dovolateľka žiadala o odklad právoplatnosti napadnutého rozhodnutie odvolacieho súdu dovolací súd uvádza, že nezistil splnenie podmienok pre takéto rozhodnutie v zmysle § 444 ods. 2 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie (napr. Najvyšší súd Slovenskej republiky, sp. zn. 4 Cdo 144/2019, 4 Cdo 108/2019).

22. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

23. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.